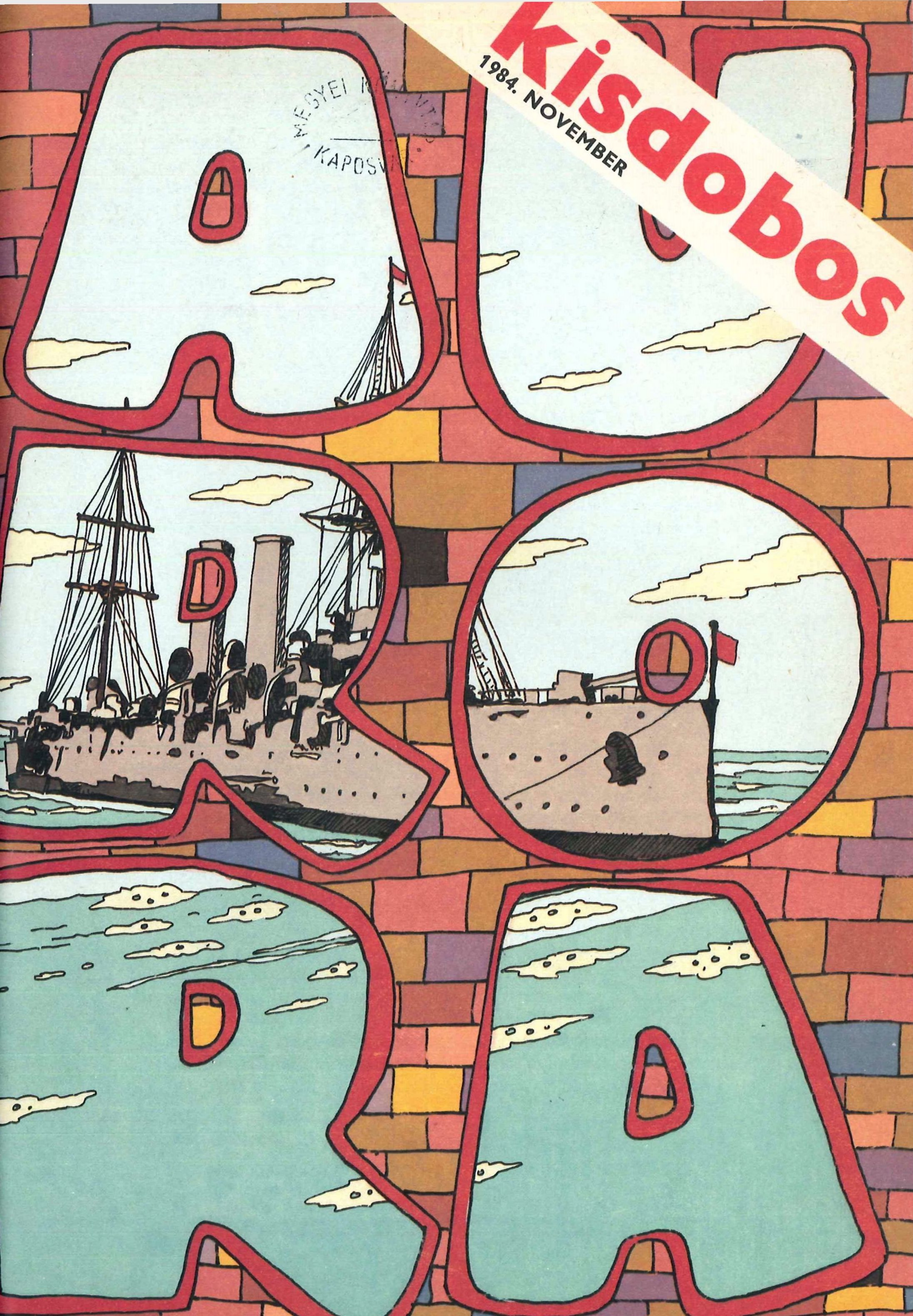

kisdobos
1984. NOVEMBER
AURORA

November 7.
forradalom
szabadság

Borongós ősz volt ugyan — ám azon a napon, 1917. november 7-én — mégis új tavasz köszöntött az emberiségre. A kort, amely akkor vette kezdetét, méltán nevezik a népek tavaszának. A szocialista forradalom városának, a Néva-parti Szentpétervárnak pedig azóta — a forradalom vezéréről, Vlagyimir Iljics Leninről — Leningrád a neve.

Forradalom! Milyen keménynek tűnik ez a szó, s szinte odakívánkozik utána a felkiáltójel. Földrengésszerű dübörgés hallik benne. Pedig a forradalom igazi jellemzője nem a pusztítás, hanem a teremtés. Igaz, kezdetben pusztít is — de mit? Az elnyomást! Azt a rendszert, amely kizsákmányolja s megalázó nyomorban tartja a dolgozó emberek millióit. Igen, azt megsemmisíti, hogy felragyoghasson a szabadság fénylő napja, s a békés munka szebb, boldogabb életet teremtsen a Földön.

A forradalomban hatalmas teremtő erő rejlik. Új világot szül. Miként a tavasz, melynek hatására életre kel téli álmából, s megújul a természet világa.

Forradalom és szabadság! Szorosan összetartozó szavak. A szabadság ugyanis csak ott virulhat, ahol előzőleg a forradalom széjjeltörte az embereket bilincsben tartó szolgaságot.

Most ünnepeljük hazánk felszabadulásának negyvenedik évfordulóját. Battonyán vette kezdetét szeptember 26-án a megemlékezések sorozata, és 1985. április 4-én ér majd véget Nemesmedvesen, a legutoljára felszabadult magyar községben. Miközben a szabadság lángja keresztül halad az országon, az úttörők és a kisdobosok sok-sok kedves élménnyel gazdagodnak a felszabadulási ünnepségeken. Köszöntik a szabadság lángját, emlékeznek nagyapáikra, akik negyven évvel ezelőtt tevékeny részvevői voltak a felszabadulási eseményeknek, s felidézik a szovjet katonák hősi harcait — azoknak a harcát, akik elhozták a lángot hazánk földjére. Honnan? A szovjetek országából, ahol az a láng a Nagy Októberi Szocialista Forradalom napján — 1917. november 7-én — lobbant fel.

Sz. Romanovszkij

A NAPOCSKA

Az erdőben, ahol Aljosa élt a szüleivel, később kelt a nap, mint a sík mezőn.

— Felkelt már a nap? — kérdezte az anya —, vagy talán elaludt?

— . . . Mint egyesek? — tette hozzá az apa.

— Kik azok az egyesek? — kérdezte Aljosa. Lekászálódott az ágyról, s álmosan imbolyogva az ablakhoz ment.

— Felkelt — jelentette. — Már megint megelőzött.

— Ha megelőzött, hát megelőzött. . . — Gyertek reggelizni! — hívta őket az anya. — Asztalon az étel.

— Terítve van, felséges uram! — mondta az apa a fiának. — Csak előbb méltóztassék kezet mosni.

Aljosa megmosta a kezét, és felkapaszkodott a székre. Együtt reggelizett a szüleivel.

Reggeli után kiment mezítláb a harmattól fehérlő fűbe. Lábán felkúszott a hideg, s megdermesztette a szívét.

— Futkározz a harmatban! — kérte a mamája. — A konzerves dobozokat, üvegdarabokat, botokat összeszedtük, nem vágja meg a lábadat semmi.

— Fuss egyet! — kérte az apja is. — Erősödsz tőle.

— Mindjárt — ígérte Aljosa, de nem tudta rászánni magát.

— Mi van veled? — csodálkoztak a szülők.

— Hide-e-e-eg!

A mamája most lerúgta a cipőjét, s lerohant a deszkatornácról.

— Érj utol! — kiáltotta futás közben.

A fiú megiramodott a mamája után, elesett, felkelt, majd amikor utolérte, a mamája kezdte üldözni őt. Az apa, szintén mezítláb, méltósággal lépdelt a tisztás szélén.

— Felébresztitek a medvét! — figyelmeztette őket.

— A medve már éjjel felkelt — csilingelt a mama hangja, s futott Aljosa után, aki sikongva a boldogságtól, menekült előle a fehér harmatos fűben, ahol nem volt semmi, ami megsérthette volna a lábát.

Később mindhárman a tornácon üldögéltek. Odatapadt virágszirmokkal és fűszálakkal díszített lábuk tüzelt és kellemesen lüktetett, harmatban megfürdött lelkük pedig dalolt.

Napocska! Napocska!

Kukkants be a házunkba!

Sokáig tartott, míg a napocska kivergődött az erdei szakadék sűrűjéből, ahol délig is megül a köd. Közben énekeltek a madarak, kopácsolt a harkály, zörgette a lombot a mókus.

Emelkedett a napocska lassan fölfelé. Időnként egy-egy fenyőtoboz hullott alá, s koppant a földön. A pelyhes-puha farkú mókus gondtalanul fickándozött a fényben, s úgy tűnt, segít a napocskának feljebb kúszni, s vele együtt ő maga is mind magasabbra hágott.

A mókus azonban ott maradt a lombok között, a hatalmas, lassú mozgású napocska azonban hamarosan fent tündökölt az erdő felett, s beragyogta az egész tájat.

Egy meleg őszi napon Aljosa a szüleivel a kertben dolgozott. A krumplit szedték fel. Az apja ásta, ő pedig a mamájával szedegette a hatalmas hibátlan krumpliszemeket. A föld puha volt, porhanyós, málnaillatú, s mintha önmaga dobná a felszínre a krumplik tömegét.

A kakas kivezette a tyúkokat a kertbe, s basszus hangon irányította őket, hol keressék a kukacokat és az egyéb finomságokat.

Daloltak a madarak az udvartól odébb húzódó fenyőfákon, s hangjuk betöltötte az őszies levegőt.

A napocska minden erejét latba vetette, s az apa, törölgetve homlokáról az izzadságot, így szólt:

— Nem is tudom, milyen hónapban járunk — júniusban vagy júliusban?

— Szeptemberben! — emlékeztette Aljosa.

— Ej-ha! Tényleg? — csodálkozott az apa, lekotorta arcáról a pókhálót, és ásott tovább.

Delelőn állt a nap, amikor hirtelen sötétedni kezdett. Elhallgattak a madarak, az erdő visszatartotta a lélegzetét, megdermedt. A kakas kivezette nyomban a tyúkokat a kertből, felröppent a kakasülőre, és szundikálni kezdett, kétoldalról megtámasztva egy-egy odaadó barátnője által, akik gondolkodás nélkül szintén elszundítottak.

Sötét árnyékok futottak át a kert felett, a fehér krumplikupacok felett, s a kupacok homályba burkolóztak.

Eltűnt a napocska az ég közepéről; sötétség ömlött el a földön, s a tisztás összeolvadt az erdővel; megjelentek az égen a csillagok.

— Elment a napocska — mondta a mama egészen halkan. — Pihenni tért.

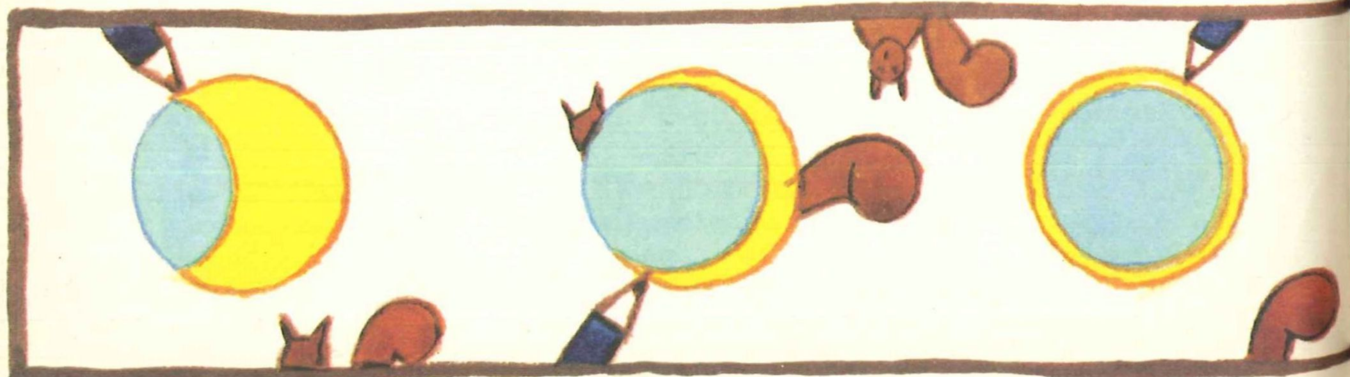
— Érzitek, milyen hideg lett? — kérdezte az apa.

— Érzem! — mondta Aljosa. Megdermedt a minden oldalról rááramló hűvös levegőtől.

— Kihozzam a bundát? — kérdezte az anya.

Az apa megrázta a fejét.

— Nem kell! A napfogyatkozás nem tart sokáig.

Elbújt a napocska a hold mögé, pihen egy kicsit, s mindjárt megjelenik.

Az égen valami mozgást észleltek, mintha felhők vagy sötét madarak vonultak volna át rajta.

Előbújt a napocska széle. A növekvő hold keskeny sarlójára hasonlított, csak élesebb volt a fénye.

A felásott kerten, a krumplihalmokon, az emberek arcán puha fény áradt szét. A napocska tüzesen, szabadon és vidáman ragyogott le rájuk, s nem lehetett belenézni. Az erdei tisztás tágasabb lett, az ég magasabb, s a fenyők is, mintha megnőttek volna.

És rázendítettek a madarak.

Felébredt a kakas, három kukorékolással üdvözölte a felkelő napot, és billegő léptekkel kivezette a tyúkokat a kertbe.

— Ko-ko-ko-ko-o-o!

Aljosa félig lecsukott szempillái mögül pislogott a napocskára, és boldogan felkiáltott.

— Ott van!

Mikorra kiásták az összes krumplit és lehordták a pincébe, a napocska is nyugovóra tért, és az égbolt telis-tele lett csillagokkal. Tenyérnyi szabad helyet sem lehetett találni rajta.

Vacsoránál, amint körülülték a szamovárt, az apa így szólt:

— Nagy munkával végeztünk: megvan télire a krumplink.

— De még milyen! — tette hozzá az anya. — Mint az alma, akkorák. Kívánni sem lehet szebbet.

És csendesen megdicsérte a férfiakat:

— Fénylő napocskáim!...

Gombasaláta, főtt krumpli, kenyér és tea illata töltötte meg a szobát. Kerek, kipirult arcuk tükröződött a szamovár oldalán, s se vége, se hossza nem volt a beszélgetésnek és a teázgatásnak.

Szvetlana Nyikolajevna, az első osztályosok tanító nénije azt mondta a gyerekeknek: rajzoljanak, amit éppen akarnak.

Nyikita tankot rajzolt. Vastag hernyótalpa volt, kicsike tornya és hatalmas ágyúja. Az ágyú csövén tűz csapott ki, olyan, mint egy piros rózsa.

Ljudmilla a barátnőjét, Malvinát rajzolta le. Kék haja volt a kislánynak a rajzon.

— Olyan, mint Szvetlana Nyikolajevna — suttogta Nyikita. — Ljuda, mondd, hízelegni akarsz neki, vagy csak éppen így sikerült?

— Miért hízelegnék? — válaszolta Ljudmilla sértődötten. Remegtek az ajkai. — De ha éppen tudni akarod, magamat rajzoltam a tükörből...

— Ó, hogy szeretem nézni magam a tükörben! — tört ki önkéntelenül Nyikitából a vallomás. — Mindent megfigyelek, mindent...

Olyan hangosan mondta ezt, hogy Szvetlana Nyikolajevna is meghallotta.

— Mit figyelsz meg, Nyikita? — kérdezte.

Nyikita szégyenlősen hallgatott.

Aljosa a napocskát rajzolta.

Vidáman úszott a levegőben, és mókusok futkároztak rajta, semmit sem félve, hogy megégnek. A farkuk — jobbra, balrai nogva, lebegett utánuk.

A lap jobb oldalára a gyerek egy varjút rajzolt, amelyik be akarta kapni a napocskát, de megjárta, mert megégette magát. A farka hiányzott, leégett.

Alul Aljosa hatalmas krumplirakást helyezett el. Mellette, mint három egybevágó háromszög, három emberi alak: nagy, közepes és kicsi.

— Ki látott már olyat, hogy mókusok rohangálnak a napon? — dörmögött Nyikita. — Ilyen nincs!

— Miért ne lenne? — kelt a rajz védelmére Ljudmilla. — Ez Aljosa napocskája.

— Úgy van — helyeselt a kislánynak Szvetlana Nyikolajevna. — A nap mindenkinek süt, az embereknek is, és a mókusoknak is.

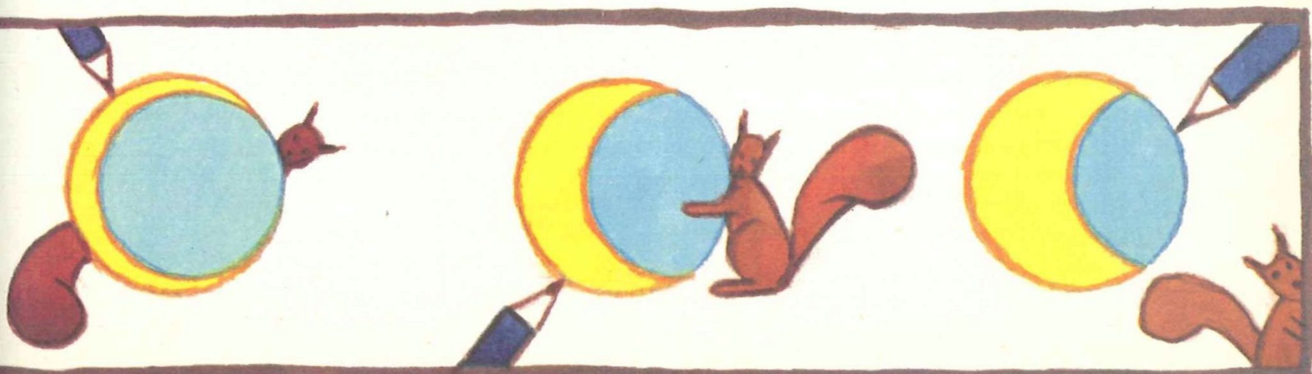
És mindenkinek a rajzára ötöst adott.

Ez volt Aljosa életében az első ötös, és csaknem a könnyekig meghatódott tőle.

Mostanában, ha szomorú, vagy nehézséggel találja magát szemben, eszébe jut az erdei tisztás harmata, a krumplihalom a veteményesben, a napocska és az első ötöse.

„Nem számít! — mondja ilyenkor magában. — Futkározunk mi még mezítláb a harmatban. Eszünk mi még újkrumplit. Összenézünk majd még veled, napocska! És nevetünk nagyokat."

Fordította: Kelemen Sándor

Békés Rozi rajzai

Bakó Ágnes

Az egyszeri álom

Isti nagyon szerette a reggelt. Egyrészt, mert nagyon szerette nagypapát, aki minden reggel beugrott hozzá egy kis traccsra, másrészt, mert azt a szelet csokit is nagyon szerette, amely reggelente nagypapa zsebében lapult. A baj csak az volt, hogy nagypapa ilyenkor ezt kérdezte:

— No, mit álmodtál, Isti?

— Semmit — mondta Isti erre.

— Zsemlyét? — csudálkozott nagypapa, aki sose unta meg ezt a játékot.

Annál jobban megunta Isti. És elhatározta, hogy másnap megfelel nagypapának. Hadd csodálkozzon egyszer igazán. — Csodálkozott is! Mert — igaz, Isti aznap sem álmodott semmit —, amikor a nagypapa feltette a kérdést:

— No? Mit álmodtál, Isti?

Ezt felelte:

— Azt, hogy cseresznyefa voltam.

Nagypapának persze leesett az álla. És csak nézte Istit, és pislogott, és leült a karosszékbe, és fújt egyet, majd ezt mondta:

— Meséld el! Hadd hallom!

— Semmi — mondta felnőttesen Isti. — Cseresznyefa voltam, kész.

Már kis híján nem mondott többet; ám akkor egyszer csak látni kezdte, mit álmodott volna, ha valóban álmodik. — Már látta magát cseresznyefának, s mesélte is nagypapának, ahogy történhetett volna:

— Hát, teli voltam cseresznyével! Az ágaimra szálltak a madarak és csipegetni kezdték a féltve őrzött gyümölcsömet.

— Hohó! — mondtam magamnak. — Nem addig az! Nem azért vigyáztam én erre a milliom, ropogós, mézédes bogyóra, hogy a seregélyek elvigyék! Mi marad akkor nekem? Meg nagypapának? Mert a családban csak mi szerettük a cseresznyét. Ezért is szedtük le mindig együtt. — Hohó! Ezt már nem hagyom! — Nem is hagytam. Megráztam magam, s egy ropogós cseresznyét pottyantottam nagypapa fejére, mert ő épp alattam szunyókált egy nádfonatú székben. Erre persze fölugrott. És mert fürge nagypapám van, fürgén fölkapta a légpuskát, s odadörrentett az ágaim közé.

— Ne, te beste! — harsogta. — Még mit nem? Mit szedünk le a kisunokámmal, ha belakmároztok itt nekem?!

No, szétcsapták erre a szárnyukat a seregélyek! Nagy surrogva elrepültek más cseresznyefát keresni. Ahogy szálltak, egész kis sötét fellegnek tűntek. Még a napot is eltakarták előlem. De az nem volt nagy baj, mert amúgy is kánikulára ébredtünk aznap. Aztán föltámadt a szél. Ide-oda ringatta az ágaimat, én meg elszunyókáltam a jóérzéstől. Elszunyókált a nagypapa is alattam, légpuskával a kezében. Olyan jóízűen aludt, hogy az alsó ágaim beleremegtek a horkolásba. Én nem horkoltam, mert azt egy cseresznyefa nem szokott. Ám akkor furcsa dolog történt: álmomban elaludtam, és álmodtam is. Azt álmodtam, hogy kisfiú vagyok, aki cseresznyefának álmodja magát; hogy legyen mit mesélni a nagypapájának. És nagyon örültem, hogy álmomban azt álmodtam, hogy Isti vagyok, mert ha reggel eljön nagypapa egy kis traccsra és megkérdezi:

— No, mit álmodtál, Isti? — hát büszkén kijelenthetem:

— Azt, hogy cseresznyefa voltam!

Erre aztán fölébredtem álmomban, és amikor becsöngettél, fölébredtem álmomból is.

Isti elhallgatott. Várta az elismerést. Nem is maradt el.

— Nem mindennapi álom! — szögezte le nagypapa tűnődve.

Pedig nagyon egyszerű — mondta Isti, aztán megkérdezte: — Hol a csoki, nagypapa?

Nagypapa egy pillanatra meghökkent. Hunyorogva tapogatta a zsebét.

— Jé!... — mondta, és két csokit húzott elő nevetve. — Miközben meséltél, megfialt!

Vida Győző rajzai

Fecske Csaba

Körmösi és Borzasi

Borzasi szőrét borzolta olykor,
Körmösi körmét hegyezte
Hogy tudja meg a nyájas utókor,
egy bölcs tudós lejegyezte

Borzasi hegedült a tetőn fönn,
bájolva szívet és fület
„Jólesik holdfényben művelődnöm!”
Ez már afféle kortünet

Körmösi az operát szerette,
és kívülről fújta Verdit
Utálta, hogy más macskák, felette
csúnyán, a dalt csak nyekergik

Nyávogják szerte a tetőkön,
gyönyörű hangja volt, altban
Borzasi morgott: „Operahősöm,
sokkalta szebb volna halkan!

Sőt mi több! Ha némán énekelnéd,
mint a halak, éneküket,
dicsérném a szíved és az elméd,
hiszen itt senki sem süket!”

Körmösi sértve érezte magát,
leteremtette Borzasit:
„Tudásod lenne oly nagy, mint a szád,
zenéd a fülembe hasít!”

„Nyavalyás macska, kotródj előlem!”
borzolta szőrét a másik.
„Bolhás kandúr, dühönghetsz felőlem
akár holdfogyatkozásig!”

És mondta a magáét Borzasi,
és mondta szintúgy Körmösi
Amiket voltak bátrak mondani,
ablakba egyik sem teszi

Majd a két macska egymásnak esett:
volt szőrtépés meg karmolás —
„Megvertek?!”
„Ugyan, egy kis baleset,
melyért a kéményfüst a hibás!”

Mikor végül a csatazaj elült,
s a fényes Hold az égre kelt
Borzasi elmélyülten hegedült,
Körmösi lágyan énekelt

Macskák közt macska-nyelvek hirdetik:
milyen hűséges jóbarát
Körmösi meg Borzasi! Higgy nekik!
A macska-szívbe, mondd, ki lát?!

Joó Katalin
Tika-Tá, a mandulavirág

— Fáj — markolászta Péter a torkát. — Nagyon fáj — sóhajtotta. A család megszokta a torokügyeket. Az első tavaszi szellőre, vagy ősz közeledtére főzték a kamillateát, készítették a gurgulázó keveréket, mérték a lázát, tapintották a homlokát, s a pulzusát. Anyu valóságos szertartást végzett: homlok, „mutasd a kezed" pulzusnézegetés. Aztán lázmérő. Halványkék tokban lakott ez az utóbbi és karcsú volt. Péter úgy találta, hogy szinte bocsánatot kér, amikor túlfut a piros jelzésen. „Igazán, nem tehetek róla, hidd el, nékem ez a munkám" — mondta volna, s Péter úgy vélte, igaza van. Valósággal sajnálkozott, amikor torokkaparása újrakezdésével dolgoztatni kellett ezt a törékeny higanykisasszonyt. „Ezüstke" — mondta magában. Kedves „Ezüstke", bocsáss meg, amiért újra elő kell jönnöd, s dolgoztatlak... „Nem tesz semmit — válaszolta Ezüstke, persze csak Péter képzeletbeli beszélgetésében —, ez a munkám, a feladatom. De hidd el, a NAGY PIROS JELZÉST nem szeretem! Jobb csak harminchat négyet vagy hatot mutatnom, inkább hatszor is, mint egyszer a JELZÉSEN átjutni a harmincnyolc, meg a harminckilenc felé..."

Ezt Péter is tudta.

— Ezek a csúnya mandulák! — csóválgatta a fejét Barna doktor —, mondtam már, hogy ki kell őket dobni!

— De — akarta mondani a gyerek —, csak az orvos rászólt:

— Semmi de! Most is gennyesek! Asszonyom — fordult Anyuhoz —, tíz láztalan és fájás nélküli nap legyen, s a fiatalúr megszabadul tőlük... Lássuk csak — nézte a zsebnaptárát —, tehát mondjuk két hét múlva eljövök, te pedig fiam, nehogy hideg vizet igyál, vagy netántán fagylaltot...

— Őszre, mire iskolába mész, már nem is emlékszel ezekre a vacakokra! — bökte meg biztatóan a nyakán a mandulák vidékét.

— Mondd, Csuti, neked van mandid? — kérdezgette Péter a nővérét.

Csuti valamilyen feladatlapon matatott, s harmadik „naigazánmilyenvagyválaszolj" nyafogásra figyelt az öccsére.

Csuti elfoglalt, komoly nagylány volt, őszre már felsős, más gondokkal, tanulással, osztályzatokkal, különórákkal, barátnőkkel, kicsi és nagy kuncogásokkal, nem holmi kisöcscsel foglalkozó. Sokat kiabált Péterrel, veszekedett, néha még ijesztgette is:

— Na, majd meglátod, ha iskolába kerülsz! Akkor megtanulod, mi a fegyelem! Persze Csuti is csak azt mondhatta, amit valahol, valakitől, valamikor a saját iskoláskora előtti szorongásai idején hallott. Főként Nagyitól.

— Mandim? Nem, nincsen kanárim! — szellemeskedett, mert olvasta valahol, hogy a kanárit Mandinak hívták. Persze, ezt el kellett magyaráznia, s ilyenkor Csuti olyan volt, mint Lilla néni, a napközis tanárnő, aki mindent újra elölről kezdett mondogatni, s aztán csodálkozott, ha senki sem figyelt rá.

Fél órás veszekedés után kiderült, hogy — s ezt persze ő is tudta — a mandulakivételről van szó.

— Nem, nincsen — mondta fölényesen —, nekem is kivették. Látva öccse kerekre nyílt szemét, s benne a félelmet, megsajnálta: — kisebb voltam mint te, alig emlékszem valamire...

Pedig nagyon is emlékezett. Nem a műtétre, hanem a riadtságára, amikor egymagára hagyták Anyuék, amikor vért vettek tőle, s amikor a műtét előtti éjszakán saját nyöszörgésére ébredt fel: Anyu... jaj, hol vagy...

És a műtét után ott állt az ágy lábánál.

— Beugrottam, hogy megnézzem, hogy vagy... Két nap múlva — mutatta a mutató és a középső ujját — két nap múlva hazajössz...

Sajnálta öccsét. Nem a fájdalom, hanem a félelem miatt...

— Semmiség az egész — ismételte bizonykodva —, kisebb töpörtyű voltam, mint te...

— Én nem vagyok töpörtyű! — morgott sértődötten Péter —, és kicsi sem vagyok, és most nagyon kell vigyáznom, hogy ne legyek

beteg, mert akkor nem veszik ki — nyomkodta a mandulákat. Sajnálta őket. De hát miért csinálnak „fájszot"? Miért nem szuperálnak olyan jól, mint a szomszédék Mátéjának vagy Katijának, akik csapból isszák a vizet a játszótéren, kimelegedve, és még csak kezet sem mosnak előtte...

* * *

Lassan és láz nélkül múlt el a tizenkét nap. Barna doktor elégedetten mosolygott Péter torkába. Szinte szerette most a mandulákat, melyek lám, szelíden és nem vörösen üldögéltek a természet által előírt helyükön.

— No, akkor holnap — búcsúzott.

Csuti napok óta figyelte az öccsét.

— Kéne szólni Anyunak — rágta a körmét.

De nem szólt. Mert hogyan magyarázza meg azt, hogy Péter búcsúzik. Érezte inkább. Ott ült a földön az öccse és a Nagy Fehér Hármasszekrény alsó fiókja nyitva. Itt tartották a kisgyerekkori kacatjaikat: törött lábú macikat, félig tépett öltöztetőbabákat papírból, sohaelnemkészült kézimunkákat, kivágósokat, hangjavesztett trombitát, lábasincs állatkákat. Péter naphosszat üldögélt kezében a játékokkal és nézegette őket.

Igen, Csuti emlékezett arra, hogy az ember Nagy Változások előtt búcsúzkodik. Például akkor, amikor életében először teljesen egyedül küldték nyaralni egy gyereküdülőbe. Még ma is megfájdul a hasa, ha arra a szorongásra gondol, amit a pályaudvaron érzett. Idegen emberek, és főként ismeretlen gyerekek... Rohangásztak, kiabáltak, jópofáskodtak. De biztos, hogy legalább annyira nehezen indultak, mint Csuti.

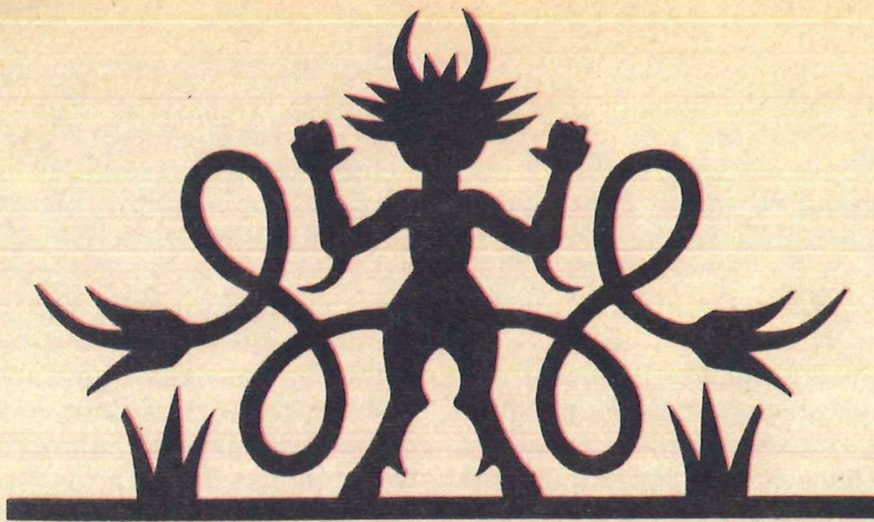
— Gyere ide — suttogta este, amikor a „jóéjszakát" puszit megkapták Anyutól. Apa vidéken volt, és nagyon hiányzott. Kicsit forgolódtak mindketten, amikor Péter Csutit hívta:

— Gyere — mocorgott. És fejét belefúrta nővére karhajlatába. S amit nagyon régen tett, bekapta a hüvelykujját. Úgy nézett fel, cumizva, olyan védtelenül, hogy Csuti majd elsírta

Befejezését a 16. oldalon olvashatjátok

Herpai Zoltán rajza

Ki az erősebb?

Koplinget Engelbertné elmondása alapján feldolgozta Viktor Gyula

A Barbara-táróban dolgozó vájárok, csillések valahogy úgy verődtek egy csapatba, hogy mindannyian igen szerettek káromkodni. Ha valami nem úgy volt, mint ők szerették volna, szidni kezdték a szenteket, de jobban az ördögöt, aki szerintük minden baj okozója. Ha görcs csorbította fejszéjüket, már mondták is:

— Hogy az ördög vinné el ezt a göcsörtös bányafát!

Ha leesett egy csille a sínről:

— Hogy a sátán rúgja meg ezt a dögnehéz csillét!

Egyszer aztán nem bírta tovább az ördög sem a sok-sok szidást, a bányászok között termett.

— Miért szidtok mindig engem? — kérdezte a megszeppent bányászoktól.

— Azért, mert mindenbe beleütöd az orrod — felelte a legbátrabb —, és ha nem takarodsz innen, kitekerem a nyakad!

Az ördög elkezdett nevetni.

— Te... az én nyakamat... hiszen a kisujjammal eltöröm a derekadat. A bányában nincs olyan ember, aki meg tudna birkózni velem.

No, erre már felkapták a fejüket a csákányoló bányászok. Csákánnyal, kalapáccsal, lapáttal kezükben körülvették fenyegetően az ördögöt.

— No, akkor csülökre! Ki mer velem kiállni?

Megszeppentek a bányászok, mert az ördögnek valóban félelmetes izmai voltak, de a legfiatalabbnak jó ötlete támadt.

— Ugyan, ki állna ki veled, te girhes?! Hiszen a legkisebb csilléslegény is a bányafára tekerne.

— Hiiij... — ugrott egyet az ördög, de úgy beleverte fejét a főtébe, hogy csak szédelgett utána, mint a kergebirka. Rettenetes méregbe gurult és a térdén tördelte össze a vastag bányastömpöket. — Hol van az a csillés? Hadd tekerem ki a nyakát!

— Itt van ni — mutatott neki egy robbantó patront az egyik vájár —, de csak úgy birkózhatsz vele, ha hozzákötjük a farkadat az ő farkához.

— Jól van — egyezett bele az ördög. A bányászok pedig már gyömöszölték is bele a fúrólyukba a farkát patronostul, cinderestül. Jól betömedékelték, hogy nagyobb legyen a robbanószer ereje. Meggyújtották a cindert és az ördög kezébe nyomták.

— Fogjad erősen. Ha rúg egyet, akkor kezdődik a birkózás. Amikor robajt hallasz.

Azzal elbújtak a búvólyukban, várták a robbanást. Nem sokáig kellett várni. Hatalmas dörrenés rázta meg a bánya mélyét. A bányászok rohantak a munkahelyre, s látták, hogy a robbanás ereje úgy felvágta az ördögöt a főtére, hogy odaragadt. Nevetve szedték le onnan. Csak támolygott ide-oda, azt sem tudta, fiú-e vagy lány. A bányászok úgy nevették, hogy a derekuk is belefájdult.

— Van-e kedved még egy fordulóra? — kérdezték.

Az ördög jajgatott, nyüszített, de azért berzenkedett.

— Vegyétek tudomásul, hogy nem érvényes az egész, mert ez a csillés először ütött, aztán jelzett.

— Akkor tegyünk még egy próbát — javasolta a fiatal vájár, s egy csákány nyelével úgy hátbavágta, hogy majd leharapta a nyelvét.

Nem kellett az ördögnek több biztatás. Úgy eliszkolt egy mellékvágatba, mint a villám. Azóta hiába szidják a bányászok a legválogatottabb átkozódásokkal, nem bújna elő a világ minden kincséért sem.

Vida Győző rajzai

Nicolás Guillén versei

Két kis őzgida

Két kis őzgida összetalálkozott,
két kis őzgida összebarátkozott,
barátok lettek életre-halálra
két őzsuta két kis őzgidája.

Vadászok őket űzik hiába,
úgyse érhetnek őzek nyomába,
sosem érhetnek őzek nyomába,
vadásznak rájuk, mégis hiába.

Ki vagy te?

Kerek erdőben
kicsi koromban
pacsirtát láttam
beszélt egy rákkal.
Ki vagy te?
Én vagyok a Sánta Ördög.
Ki vagy te?
Én vagyok a csillag, felleg.
Ki vagy te?
Én vagyok a szélfúvás.
Ki vagy te?
Én vagyok a vízi törpe.
Ki vagy te?
Én vagyok a harmatos,
reszkető fűszál.

Tóth Éva fordításai

40

Hegyek-völgyek, partizánok között

A hegyek sáros és jeges lejtőin felfelé nyomuló katonákat gyilkos sortüzek, aknavetők fogadták. Az erdőszéleken a németek rejtett tüzelőállásokat rendeztek be, a szűkületeket, völgyeket lövegállásokkal erősítették meg. A terep nekik kedvezett, mégis el kellett hagyniuk. A szovjet csapatok elszánt harcát ezen a vidéken a magyar partizánok, a vidék munkás, bányász és paraszt lakossága is segítette. A környék a magyar antifasiszta (fasizmus-ellenes) és partizánmozgalom sok-sok emlékét őrzi.

Sátoraljaújhely, 1944. március 22. A város börtönében felkelés tört ki. A politikai foglyok a szőlőhegyek felé menekültek. A hetvenegy szökevény ellen azonnal hajtóvadászat indult: 54 fogoly eközben halt hősi halált, 17 társukat később végezték ki. Nekik állít emléket Kerényi Jenő szobra a Széchenyi téren a Szovjet Hősi Emlékmű mellett.

A hadak útja Sátoraljaújhelyről a Hegyközbe, onnét Telkibányára és Hidasnémetibe vezet. Sárospatak 1944. december 16-án szabadult fel. A több száz éves Rákóczi-vár, amely 1944-ben Windischgraetz Lajos herceg magántulajdona, s a nevezetes református kollégium szerencsésen meg menekült a háború pusztításaitól.

A Bükk hadászati fontosságú pontjai Miskolc és Eger. Utcai harcok nem folytak, mert a németek előző nap kivonultak a városból, de a megelőző két hét igen izgalmasan telt el. Erich Kern, a harcok egyik német résztvevője így emlékezett: A Vörös Hadsereg 11 lövészhadosztálylyal és egy gépesített hadtesttel támadta hegyi vadászainkat. Ehhez még az is hozzájárult, hogy a kommunista agitátorok a munkások között heves nyugtalanságot idéztek elő, úgy, hogy hamarosan felfegyverzett partizáncsoportok tűntek fel az egyre jobban összeszoruló front mögött, amelyek az éjszaka védelme alatt támadásokat intéztek egyedül mozgó német katonák, utánpótlást szállító oszlopok és sebesültszállítmányok ellen."

A németek Miskolcról Diósgyőr felé vonultak vissza. Azon az úton, amelyen 1942. március 15-én nagy háborúellenes tüntetést, munkásfelvonulást rendeztek. A munkások akkori vezetőit mind egy szálig büntetőszázadba vagy internálótáborba küldték a hatóságok, de a munkások folytatták a harcot. Szabotálták a hadianyaggyártást. Gyakran elrontott alkatrészek kerültek ki a különben gondos kezek alól, túlságosan is hosszúra nyúlt egy-egy munkafolyamat. A diósgyőri Vasgyár a magyarországi ágyúgyártás központja volt. A munkások akciói érzékeny veszteségeket okoztak a németeknek.

Miskolc és környékének felszabadulása után sem ért véget a harc. Fekete Mihály, az ellenállási mozgalom egyik vezetője így számolt be erről: „A szovjet parancsnokságon közölték velünk, hogy támadás indul a felső papírgyárnál meghúzódó németek ellen. A két front között a pályaudvaron van nyolc mozdony és mintegy hetven vagon, száz méternyire a németektől. A pályaudvart észrevétlenül ki kell üríteni, mert a támadás alatt a tüzérségi tűz tönkretehetné az értékes gépeket.

— Vállaljátok-e a vagonok megmentését? — kérdezte Turmanidze őrnagy.

Kovács Imrét bíztuk meg a feladat elvégzésével. Ő, aki valamikor mozdonyvezető is volt, két fiával együtt tíz emberből álló csoportot szervezett. Egész éjjel megfeszített erővel dolgoztak; egyetlen szerelvénybe kapcsolták a vagonokat. Éppen hogy befejezték, amikor a németek felfigyeltek a mozgolódásra. A Baráthegy tetejéről tűz alá vették az állomást. A szovjet tüzérek válaszoltak... Kovács Imre füttyjelet adott és a szerelvény teljes gőzzel nekivágott a lejtőnek. Gépfegyver- és aknatűzben, de sértetlenül gurult le a szerelvény a szovjet állomásra. Útközben Turmanidze őrnagy katonái integettek, akik egész éjjel fegyverrel biztosították az akciót..."

Eközben Palócországban is dúltak a harcok. Nógrád megye a magyar munkásmozgalom egyik legerősebb vidéki fellegvára volt.

1944. november 23. A karancslapujtői bányászok, mintegy háromszázan megtagadták a németek parancsait és a kommunista Kozik Ferenc vájár vezetésével leszálltak a bányába. A Gusztáv-akna védelmét néhány vadászpuska, zsákmányolt pisztoly, kézigránát, némi lőszer jelentette. Az ellenállók ott akarták kivárni a szovjet csapatok érkezését. A front azonban lassan közeledett. A németek leállították a bánya szellőzőberendezéseit, befalazták a kijáratokat és gázbombákat, ködgyertyákat dobáltak be. Megtörték az ellenállást. Kegyetlen megtorlás következett. Kozik Ferenc és hat társa maradt csak lent a bányában. Egy vágaton át a Karancs erdőségeibe menekültek. Sok bujkáló várta már a hegyekben a szovjet csapatokat. Katonaszökevények, munkások, bányászok, még német hadifogságból megszökött szovjet katonák is. Őket egyesítette a Nógrádi Sándor vezette partizáncsoport, amely 1944 decemberében érkezett Szlovákiából. A partizánegységgé átalakult csoportnak december közepén már két százada és egy felderítő csoportja volt. December vé-

1944. november. A felszabadító Vörös Hadsereg egyre közeledik a főváros felé. A 2. Ukrán Frontnak az a feladat jutott, hogy Budapest ostroma előtt foglalja el az Alföld peremén magasodó hegyeket. Súlyos harcokra volt kilátás. A németek az Északi-középhegység védelmében reménykedtek. Malinovszkij marsall azonban úgy határozott, hogy felszámolja a Börzsöny, a Cserhát, a Mátra, a Bükk és a Zempléni hegység védelmét, és megteremti a lehetőséget arra, hogy a fővárost a szovjet csapatok északnyugat és észak felől is körülzárják.

gén kerültek kapcsolatba a szovjet csapatokkal.

Mátramindszent, 1984. Éppen negyven esztendővel az események után. Az ezerlelkes falu keskeny szalag a Mátra völgyében. Egyetlen zsákutca. Csak bemenni lehet, keresztülvonulni nem. Az érkezőnek útját állja a szigorú Mátra. Ez volt a község szerencséje 1944 decemberében is. A németek nem merészkedtek be, így aztán harcok sem voltak. Az emlékek mégis elevenek. Csomós Sándor iskolaigazgató, 44-ben serdülő fiú, egy barátjával a hegytetőről nézte a front mozgását. Mátraballáról Kisterenyére vonultak a katonák. A híd alatt ütköztek meg a németekkel. Oly hirtelen akadtak össze, hogy kézitusára került a sor, lövésre nem jutott hely, idő. Ők, a kamaszfiúk, mint valami sportmérkőzésen, izgatottan hadonásztak, mutogattak egymásnak. Nem is gondolták, hogy a hegygerincen jól látják őket. Csak később, amikor égre-földre kerestek a hegyekben két „partizánt", akkor jutott eszükbe, hogy azok bizony ők volnának. Az élet és a háború nekik akkor még játék volt. Később mégis elegük lett belőle: látták, miként szántják fel a vasúti talpfákat a visszavonuló németek, alaposan, módszeresen. Megfigyelték, hogyan hajtják el a lakosság jószágát, semmisítik meg minden élelmét. És szomorúan tapasztalniuk kellett azt is, hogy a visszavonulók egyetlen hidacskát sem hagytak épségben.

Csomós Sándor iskolája ma a falu művelődési központja. Úttörőcsapata Nógrádi Sándor nevét viseli. A gyerekek sokat tudnak névadójukról saját szüleiktől, nagyszüleiktől, tanáraiktól. Még a legkisebb kisdobosoknak is elmesélik az úttörő őrsvezetők — Horváth Gizella, Varga Szilvia, Kun Tünde és Sipkó Mónika — hogyan élt, mit tett a nógrádi partizánok vezére. A gyerekek gyűjtenek minden adatot, emléket, újságkivágást, ami Nógrádi Sándorral kapcsolatos. Ismereteikkel még nem elégedettek. Úgy tervezik, a kisdobosokat is bevonják történelemidéző, gyűjtőmunkájukba. A falu felszabadulásának 40. évfordulójára egy-egy füzetet kapnak majd a kisdobosok, telis-tele kérdésekkel. A válaszokat a kicsik a falu öregjeinek, úttörőinek, tanárainak segítségével kereshetik majd meg, az ország felszabadulásának 40. évfordulójáig, április 4-ig. Amit megtudnak, szorgosan feljegyzik majd a füzetükbe. Mindenki maga búvárkodik, ismerkedik a múlttal. Közben néhányan tán olyan kincsre, ismeretre is rábukkannak, amely az egész falu népének újdonság.

Sajátos, szép módját találták Mátramindszenten az ünneplésnek. Tisztelgés kísérlettel. Olyan kísérlettel, amely sikert ígér, s tán éppen ezért másutt is érdemes lenne megpróbálni.

Józsa Teréz

Vihar Béla

Szécsényi vásár

Gyűrű, karperec és mézeskalács.
A lacikonyhán izzik a parázs,
sül a rablóhús, pöfög a gulyás,
forog a vonó, nagy a vidulás.

Örök népszínmű kellékei, ők,
a gyermekek, a férfiak, a nők,
éppúgy, mint régen, sok száz év előtt.

A változás? Ott rí egy kis vadóc,
csokoládét majszolgató palóc:
— Anyoám, vegyen má' nékem űrhajót.

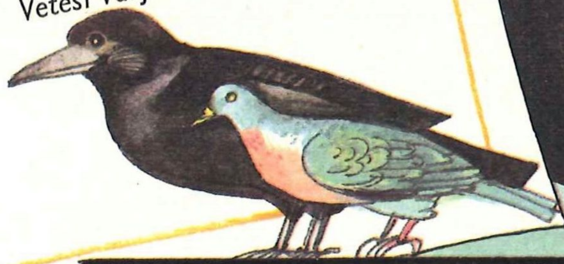
Nagyon csendes a Csodálatos Titkok országa. Nincs benne muzsika... A zenészek elköltöztek, s akik itthon maradtak, azoknak nincs nagy kedvük a téli daloláshoz. Fáznak, élelmet keresnek.

TÁVIRAT

Mindenkit megelőztünk, mert mi 74,2 km-t haladunk óránként.
Seregélyek

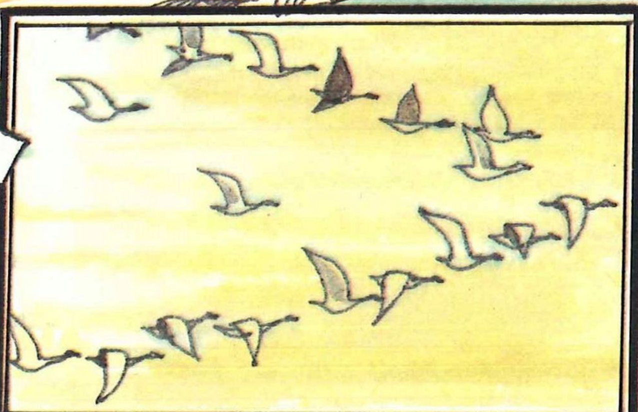

Rekordot javítottunk. Stop. 2400—2500 méter magasan repülőkkel is találkoztunk.
Vetési varjak és örvös galambok

Óránként 44 km-es sebességgel haladunk Afrikába.
Füsti fecskék

Egyik fürkész pajtásom költöző madarakról fényképeket készített, de sajnos az előhívott fotón csak a madarak árnyéka látható. Vajon felismerhetők azért?

Vadludak

Kevés a mag, zord a határ,
mit ehet most a kismadár?
Aki igazi **Röpkész-Fürkész,** segít! Barkácsoljunk madáretetőt, de nem ám egyenként, hanem összefogással az egész raj.

Mi az?

Háta bársony,
hasa vászon,
szeme pilla,
farka villa,
feje bot?

(fecske)

Háló nélkül halászik,
kéményen tanyázik,
elköltözik, ha fázik.

(gólya)

Szikla szirten tanyázik,
levegőben vadászik.
Csőre horgas,
karma nagy,
magas égből le-lecsap.
Szeme éles, nincs hibája,
ő a madarak királya!

(sas)

Gyárfás Endre

Őszi pillanat

Felnézek egyszer s látom ám:
alig van levél fenn a fán.
A tölgyön érett már a makk:
a mókusoknak jófalat.

A szél sűrű bokorba ül,
de nem maradhat tétlenül:
ha tűzpiros bogyót talál,
megcsipkedi a jómadár.

Fürkész-segéd üzeni, hogy olvassátok el a következő könyveket:
Schmidt Egon: Madarakról mindenkinek
Schmidt Egon: Madárfogadó

Görög Júlia rajza

Folytatás a 9. oldalról

magát. Elképzelte, hogy három vagy négy teljes napig üres lesz a kiságy.

Aztán nagyot lélegzett.

És mi lesz, mi lenne, ha... hiszen hallott már olyat, hogy valakinek megállt a szíve műtét közben... Vagy vérmérgezést kapott. Vagy valamit rosszul vágtak-varrtak...

Milyen lenne a holnap és a holnapután Péter nélkül? Péter, Péterke nélkül?

— Miért sírsz — kérdezte cumisujja mögül az öccse. — Sajnálsz? S mivel választ nem kapott, cuppanósan falta az ujját. Csend volt. Esti puha csend. Elalvás előtti, kékbársony csend. És akkor Péter abbahagyta a cumizást.

— Csuti — nagyon halk volt a hangja —, mondd, Csuti, minden ember meghal?

A nővére nem válaszolt. Csak megszorította még jobban a vállát.

— Igen? — és a hosszú csend után az következett, tudta Csuti, érezte, hogy ez jöhet csak:

— Én is? És mi lesz, ha most?...

Csuti torka összeszorult. Hogyan meri kimondani ez a kis kölyök azt, amitől ő is fél? Hogy most, éppen most valami baja történhet...

— Hülyeség... — legyintett. — Mindig butákat beszélsz! És még cumizol is. Minek ülök ide ilyen pólyáshoz!

Anyu kihozta Trabi Jeromost a garázsból.

* * *

Öcsi még a kertben bóklászott. Anyu begyújtotta a motort, és halkan dudált. Aztán — mivel Péter hajlongott a virágok közt, s tette, hogy nem hallja, Csutit küldte érte.

— Jaj, most hiányzik apátok! Miért kell mindig vidéken lennie?

— Gyere, Péter! — mondta halkan Csuti, és megfogta az öccse kezét. Bordó sárgacirmos tátika lapult abban. Nem egy fürtnyi, hanem csupán egy szem virág.

— Nézd, szeme is van! — mosolygott a kicsi, a cirmokat simogatva — és tátog is, tátog, tá-ti-ka-tika-tika-tá... Ezt elviszem — mondta határozottan, és inge felső zsebébe tette, a csonka ceruza és egy sárga befőttesgumi mellé. — És Csutika, ez velem lesz, érted, v é g i g !

Csuti bólintott.

Anyu dudált. És elindultak.

* * *

Péter nélkül lassan múlt az idő. Most vizeletvizsgálat, vérvétel, vacsora... Csuti emlékezett saját mandulakivételére, s annak ritmusára. A reggeli ébresztőkre, az orvosságszagú folyosókra, s hogyan remegett, amikor meglátta a fémes mindenféléket, a komoly felnőtt orvosokat és nővéreket, akik az ő, egyedül csak az ő tiszteletére vették magukra a steril kesztyűket, s kezükbe csipeszt és mindenféle miegymást.

Most Péter éli át ugyanezt.

Neki adom a sárga labdát, és a perselymalacot, meg a bélyegalbumot, a virágos bélyegekkel... és soha, soha nem kiáltok rá, és soha nem mondom azt, hogy pólyás, meg hogy töpörtyű... És segítek neki, és minden másként lesz. Csuti fogadkozott. Nedvesre bőgte a párnáját az első este.

Másnap nem engedték be anyut. Hiába mondta, hogy a másik gyerekénél lehetett — most nem —, mondta a szigorú, de udvarias portás. És harmadnap sem mehettek be.

Negyednapra hazaérkezett Apu.

Napsütött volt az arca, kék a szeme, és vidám. Jó volt, hogy jött. Tréfált, s kijelentette, hogy a fiáért ő megy be! De azért Csutit is elvitte.

Mókázott egész úton, még akkor is, amikor Jeromos kis híja pirosba hajtott.

A portás az orvoshoz küldte. A kislányt pedig nem engedte fel.

— Valami baj van, érzem — szipogott Csuti, s újra kezdte a fogadkozást. De nem ért a végére. Péter és Apu ballagott lefelé a lépcsőn. Úgy tűnt, megnyúlt az öccse, sápadt az arca, és valami riadtság van a szemében.

Csuti átölelte, és megsimogatta puha, babásan hullámos haját, és beszívta azt a szappan- és „öcsém"-illatot, melyet olyan jól ismert.

— Péter, Petyó, minden rendben van?...

Az meg csak bólogatott.

Jeromos nehezen indult. Péter meg ült némán. Csuti dühös lett:

— Mondd, a nyelvedet is kivágták? Te, kis töpörtyű!

Legszívesebben megrázta volna az öccsét, de arra kicsi a Trabant belseje. Így csak szidta.

— Az ember izgul érte, meg bőg, és ő még csak egy szót sem szól! Mi van veled?

Péter felnézett a nővérére. Aztán benyúlt az inge felső zsebébe. És kivett belőle egy sötétbordó v a l a m i t. Vér színe volt, alvadt vérszíne. Pedig csupán egy virág bordó szirma volt.

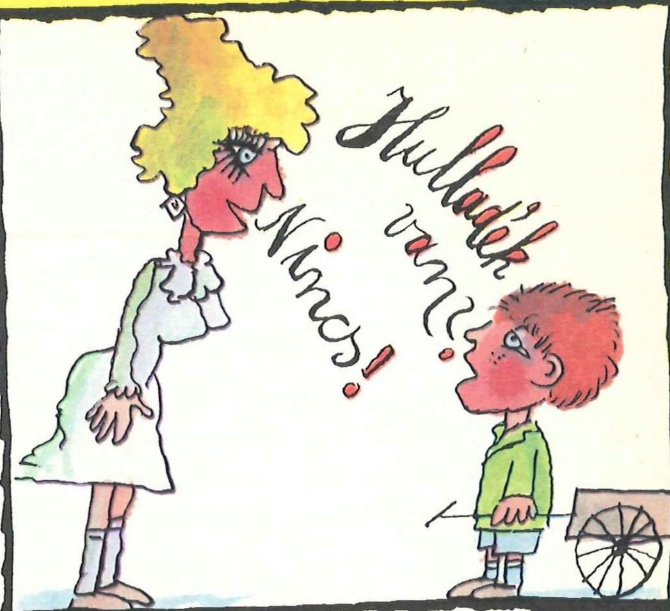
— Tika-tá, mandulavirág majd elmondja, mi volt, mert ő végig velem volt, Csutika...

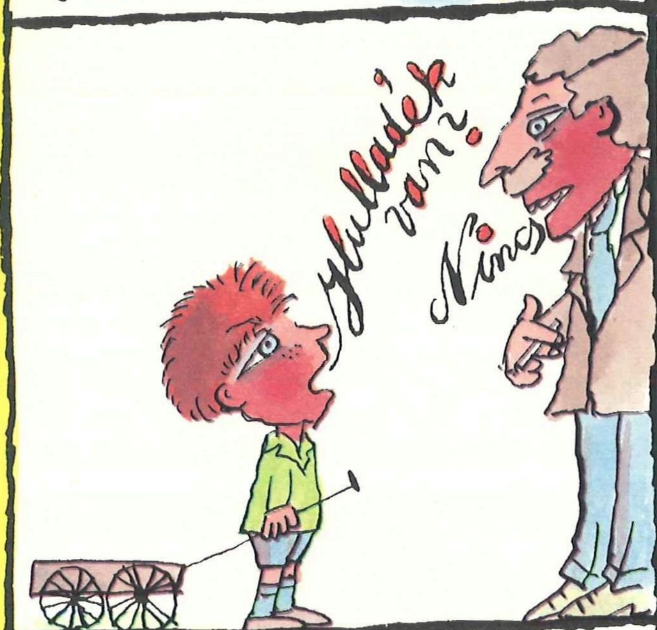
És izzadt kisfiú kezével a nővéréébe tette a hajdanvolt kerti tátikavirág maradványát.

DALLOS JENŐ: jenci és a hulladékgyűjtés..

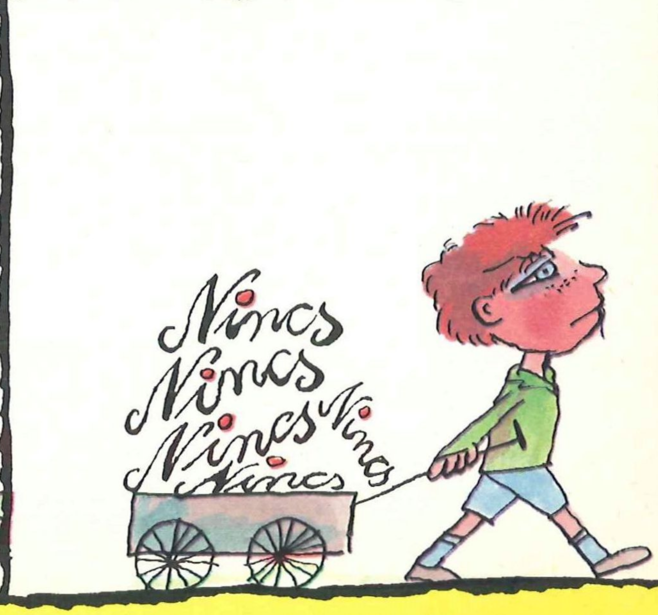

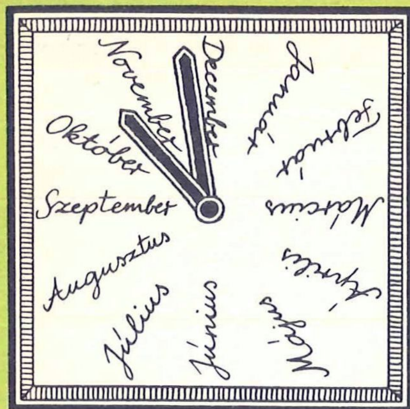

Dobra verjük

Nagytestvér, kistestvér. Mindkettő egy-egy megye. Kemerovo nagy, csaknem akkora mint Magyarország. A kistestvére Nógrád megye. Jótestvérek, bár Kemerovóban, a Szovjetunió „megyéjében" a gyerekek oroszul örvendeznek, mesélnek vagy éppen panaszkodnak. A kirándulások, baráti találkozók, a sportrendezvények és a kulturális bemutatók azonban áthidalják a nyelvi akadályokat és rendszeres, szeretetből és tiszteletből táplálkozó kapcsolatot teremtenek. Így alakult ez az idén is, amikor a nógrádi gyerekeken volt a látogatás sora. A gyerekek és felnőtt kísérőik, összesen harmincan, Kemerovón kívül Moszkva nevezetességeivel is megismerkedhettek. Azóta pedig érkeznek a levelek: ide is, oda is. Csak el ne fáradjon a posta!

Békenap. Az utolsó békenapot Zánkán, az Úttörővárosban tartották meg huszonnyolc gyermekszervezet háromszázötven tagja jelenlétében. A hagyományos nemzetközi gyerektáborba akkor Afrika, Ázsia, Latin-Amerika és Európa országaiból jöttek el a gyerekek, hogy Zánkán háromezer magyar úttörővel találkozzanak. A békenap augusztus 5-én volt. Gyönyörű, felejthetetlen. A gyerekek minden nyelven és minden lehetséges módon kifejezték: békét akarnak. Nálunk Magyarországon azóta is béke van. Megannyi békenap telt el itthon és Európában. Egy békés negyedév. Jó lenne, ha tovább, örökké tartana. És nemcsak nálunk, és nemcsak Európában, hanem az egész világon. A földön és a világűrben.

Nem hétpróbások. A hétpróbás legények olyanok, akik valójában már mindent kipróbáltak. Ezt sugallja a bűvös hetes szám, amely a magyar népmesékben oly gyakran szerepel. Akikről hírt adunk, azok ötpróbásak csupán. Nem, mintha babonásak lennének, és hét próbától már visszariadnának, hanem, mert ők az olimpiai ötpróbások. Ha csatlakozni akartok hozzájuk, ha ti is szívesen lennétek ötpróbások, keressétek meg kívánságotokkal testnevelő tanárotokat.

Mellékletünkön: Visegrád — Salamon-torony. A fülek behajtása előtt vonalzó mentén a szaggatott vonalon húzzatok végig üres golyóstollbetétet. Így pontosan a vonalon tudjátok behajlítani a papirost.

Összeállítás: 1. Vágjátok ki a torony testét (1-es és 2-es számú elemek), és a torony alját (3. számmal jelölt elem). Ragasszátok össze a falakat, majd az egészet rögzítsétek az alapra. Fontos, hogy a számok alapján ragasszátok össze az elemeket.

2. Vágjátok ki a 4-es számú elemet és a közepét is. Hajlítsátok be a füleket és ragasszátok fel a toronyra, de úgy, hogy a színes fele lefelé nézzen. Ez alkotja majd a gyilokjáró alját.

3. Vágjátok ki az 5-ös számú elemeket, hajlítsátok be a füleket, majd ragasszátok fel az előbbi elemre. Ezzel elkészült a gyilokjáró.

4. Vágjátok ki a torony tetejét (6-os számú elem) és ragasszátok a helyére. Ez egyben a gyilokjárót is befedi.

5. Vágjátok ki a 7-es számmal jelölt tetőket. Hajtogatás után ragasszátok össze a tetőt és ragasszátok fel a torony tetejére. Ezzel elkészült a Salamon-torony makettje.

Történeti leírás. IV. Béla királyunk a tatárok támadása után a Duna vonalát is megerősítette várakkal. „Sok tanácskozás után abban állapodtunk meg, hogy nekünk is, egész Európának üdvösebb lesz, ha a Dunát várakkal erősítjük meg; mert ez az ellenállás vize" — írta IV. Ince pápának 1250-ben. A lakótornyot felesége, Mária királynő ékszereinek elzálogosításával építtette fel, mely 1258-ban már el is készült. Hazánk második legnagyobb lakótornya, 7 méter vastag falakkal, 5 lakható emelettel. Nagyon szép román stílusú ikerablakokból figyelhették a tájat és a Dunát. Minden emeleten kandallóban fűtöttek. A toronyba az első emeleten lehetett bejutni. A tetején védőfolyosó futott körbe, amelyet gyilokjárónak neveztek. Innen nyilaztak lefelé az ellenségre, vagy szurkot, követ zúdítottak rájuk, ha a torony közelébe merészkedtek.

A makett elkészítése után megláthatjátok, hogy milyennek építtette a Salamon-tornyot IV. Béla király.

Bencze József versei

Falusi vasárnap

Otthon az öregek
az ebédet várják,
ingeket cserélnek
s egymást beretválják.

Öreg szeder

Öreg szeder, fanyar körte,
dűlőutat kerék törte,
nehézfejű, kótyagos kút,
megbolondul, ég felé fut.

titkos

 őrsünk hallotta, hogy az óvodá-ban

mese-t készít a -nek. Először is elmentünk az ÁPISZ-ba és vettünk

-t, -t, -t, -t... -val és

-val megmintáztuk a

-t

 és a

-t, a

-t, és -t.

Mindent felszeztünk a falra. Szerez-tünk egy kitömött -t, ez alatt lesz a mese lgatás a -nek.

-Nézzétek meg otthon a -on, javasoltam az örsi tagoknak-, nincs e felesleges képes -etek. Ha van, ajándékozzátok oda a kicsiknek. IGY IS LETT.

A mese felavatása jól sikerült.

mesélt a -jából. Jót mulattunk.

Mi! Az óvodá-sok, sajnos nem fértek el a -ban Majd máskor. Amiik, nem múlik...

Írta Gyárfás Endre, rajzolta Koltai Éva

Halló, anyu, mindjárt kész vagyunk a takarítással!
Retek Krisztián rajza, Pomáz

Postafiók 100

Hogy mi mindenről érkezik levél! Őrsi élet, fogalmazás, idősebbek emlékei... No de lassan a testtel, haladjunk sorjában!

Kovács Beatrix (Orgovány, Szamuely u. 13. 6077) írja:

„A 929. számú Petőfi Sándor úttörőcsapat Bartók Béla rajának rajtitkára vagyok és egyben az egyik őrs vezetője. Erről az utóbbiról, az őrsünkről szeretnék most írni. A nevünk: VUK. Ezért nem hagyhatjuk ki programjaink közül az erdőjárást, a kirándulást. Minden hónapban legalább egyszer szüleink segítségével kirándulást szervezünk. Falunkról, Orgoványról fényképeket készítünk. Meglátogatjuk az idős embereket, kérdezősködünk, és visszaemlékezéseiket feljegyezzük, vagy magnóra rögzítjük. De nem marad el a játék sem! Két-három havonta teadélutánt szervezünk. Vidám összejövetelek ezek családoknál, szülői engedéllyel. Ilyenkor a vendéglátókat is — a felnőtteket — bevonjuk a vetélkedőkbe. A feladatokat az a pajtás állítja össze, akinél éppen vendégeskedünk. Az elmúlt évben sok akadályversenyben vettünk részt, többnyire a második helyen végeztünk. Ötleteinket szívesen ajánljuk más őrsöknek. Kisdobosok és úttörők egyaránt megfogadhatják. Ha egy-egy program jól sikerül, az egész életünkre szóló élmény lehet. És most nekünk is van egy kérésünk! Nem ismerünk magunkon kívül más VUK őrsöt. Viszont szívesen leveleznénk ilyen nevűekkel! Kérünk benneteket, kedves testvér VUK őrsök, írjatok nekünk!"

Azt hiszem, az orványi VUK őrs kincstárosa minden pénzüket bélyegre költi, annyi levél érkezik majd címükre!

Palócz Hajnalka pajtás (Nagybaracska, Zrínyi u. 20. 6526) édesapjától hallott egy történetet, mely az e l s ő találkozásról szól. A történet egy részét közöljük:

„1944 nyarát, őszét egy esztendővel tőlem idősebb Péter nevű unokatestvéremmel együtt öreganyánknál, özvegy Palócz Károlynénál töltöttük Szeged mellett a Csorvai tanyán. Nem nyaralás volt ez, inkább menekülés. Esténként a csillagos égbolton az égitestek ezüstfehér fényét piros szín tarkította, s mennydörgés, villámlás hallatszott. Egyre közeledett a hang és erősödött a fény. Aztán azt mondta öreganyánk, hogy végre vége lesz, mert már itt vannak! Tudtuk, a frontról van szó, és a szovjetekről. No, Péterrel elhatároztuk, hogy másnap ébredés után az olajsövényen át kiszökünk, megnézzük őket. Alig pirkadt, mi elindultunk Szeged-Alsóközpont felé. Már elhagytuk a Wágner tanyát, meg az erdészházat, de sehol teremtett lelket sem láttunk. Amikor az Érsek tanyához értünk, por, autózúgás fogadott. Arra határozottan emlékszem, hogy elöl egy oldalkocsis motor jött... Hiába lapultunk, jó szeme volt a vezetőjének, mert leállt és hozzánk lépett. A derékszíjában gránátokat láttunk és dobtáras géppisztoly lógott elöl a mellén. Nagyon beijedtünk, hiszen a sok fegyveren kívül még csillagok — de mennyi! — voltak a vállán, és kitüntetések a mellén. Buta arcot vághattunk, mert nevetni kezdett, beszélt, majd kicsordult a könnye nagy jókedvében. Magyarázott valamit, mutatott a föld felé, mintha arról beszélt volna, hogy nálunk kisebb gyereket hagyott otthon. De bizony nem értettük. Erre nemzetközire fordította a szót: két maréknyi kockacukrot emelt ki a zsebéből és tömte a markunkba. Annyi cukrot rövid életünk során nem láttunk még, hiszen akkor vagy hat esztendeje már cukorjegy volt, s hol adtak rá, hol nem. A katona intett, s azzal ment tovább..."

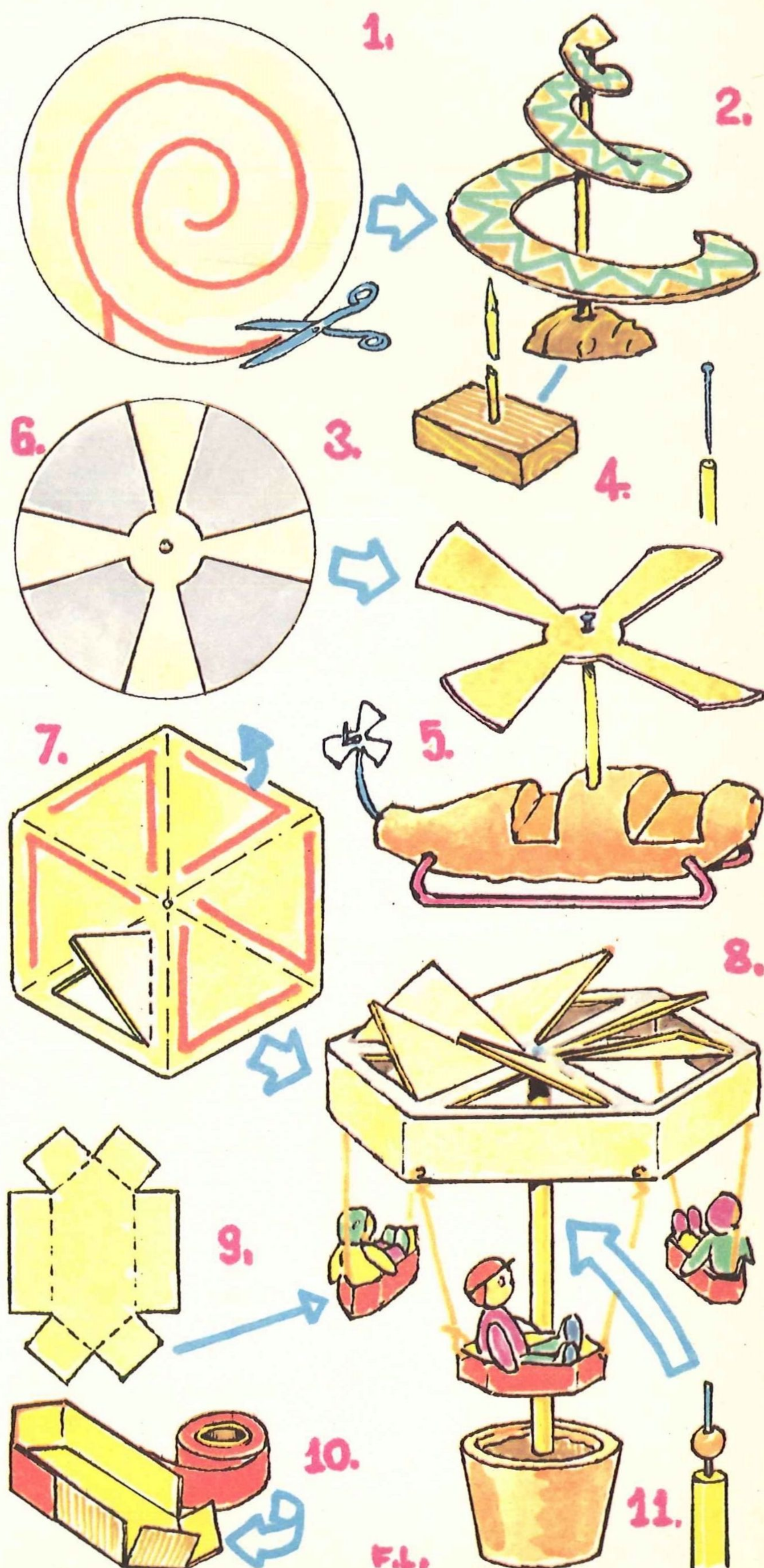
Levelében Hajnalka azt írja, hogy biztosan van környezetetekben olyan ember, aki emlékezik a felszabadulás személyes pillanataira, s javasolja, tegyük ötletét közzé, s kérjünk benneteket; küldjétek el szerkesztőségünk címére ezeket az írásokat! Mi megígérjük, hogy a legszebbeket áprilisi, felszabadulási lapszámunkban közöljük!

Ferkai Loránt: Hőforgók

Most, hogy beállott a fűtési idény, melegek a fűtőtestek, a hőforgók a fűtőtestre téve fáradhatatlanul forognak. A legegyszerűbb a „kígyó"! Rajzlapra rajzolj 6—7 cm-nyire szétnyitott körzővel egy kört, arra csigavonalat (1.), amely mentén kivágod a kígyót. A közepén hagyott kör alakú részt nyomkodd sátorszerűen csúcsosra, s tedd az egészet kihegyezett végű, félkrumpliba szúrt fapálcikára (2.). Kis deszkadarabba (3.) fúrt lyukba is szoríthatod a pálcikát.

A sárgarépa-helikopter forgólapátja már a pálcika végébe szúrt gombostűn is forog (4.). Csinálhatsz a helikopternek drótból beszúrt talpakat is (5.), főrésze azonban az erős kartonkörből (6.) vágott forgólapát, amelynek szárnyait meg kell csavarnod, mégpedig mindegyiket azonos irányban, hogy ferde síkjukat a felfelé áramló meleg levegő oldalirányban elmozdítva forgásba hozza a kereket. Ezt is fűtőtestre teheted, persze egyiket sem túl forró kályhára, mert az bajt okozhat.

Körhintaszerű forgót csinálhatsz egy sajtos dobozból. Először a fenéklapján a szemközti sarkok, csúcsok között rajzold meg az átlókat (7.), ezeket szaggatott vonalakkal jelöltük, majd azokkal párhuzamosan rajzolj ék alakú, egymással egyenlő nagy vonalakat. Ezek mentén hegyes végével beszúrt ollóval vágd ki, s hajlítsd fel a létrejött háromszög alakú részeket. Ismét mindet azonos irányba! Az így elkészített sajtosdoboz-forgókereket pálcikára és gombostű tengelyre szerelve már forog is a szerkentyű (8.). A tengelypálcikát beszúrhatod egy homokkal töltött virágcserépbe. Ha körhinta, akkor lógjon is rajta néhány gyufásdoboz fiók, vagy külön e célra csinált csónak, „gondola". A csónak bármilyen lehet, egyfélének a szabásmintáját a 9. ábránk mutatja, hossza kisebb legyen, mint a hatszögű sajtosdoboz egy-egy oldala. A csónakoldalaknak hagyj egy kis ragasztófület, de szebb, ha (10.) a felhajlított oldalakat színesragasztó- illetve szigetelőszalaggal fogod körül. Lehet mindegyik más színű is. Három csónak elegendő, színes fonallal függeszd fel őket, s ültess beléjük apró babákat, állatokat. A 11. ábrán láthatod, hogy a tengelypálcikába szúrj drótot vagy gombostűt, erre a dobozforgót, majd zárd le egy fagyönggyel, nehogy a doboz leessen.

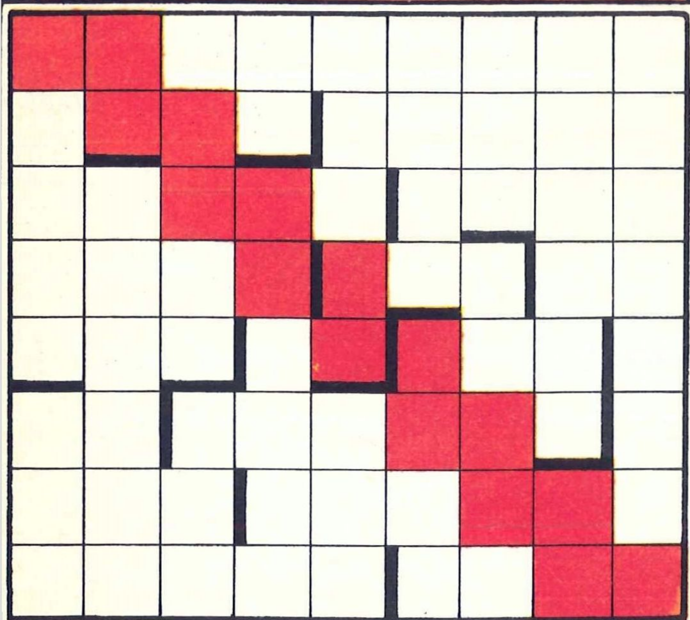
3

NOVEMBERI FEJTÖRŐ

Keresztrejtvény

Megadjuk a megfejtéseket, írjátok be a szavakat a megfelelő helyre. Ha készen van, olvassátok össze a beszínezett négyzetekbe eső betűket. Ezt a mondatot kell beküldeni a keresztrejtvényből. Megfejtések:

9 betű: kőművesek
8 betű: kikémlel
6 betű: eloszt, Editke, átjárt, karate, elunta
5 betű: lelet, emeli, balek, meleg, vetik, kelés, járat
4 betű: ezer, ítél, írok, emír, mári, éled
3 betű: súg, máz, írj, atl, áll, jak, ser, rab
2 betű: űr, őz, ik, té, sé, rn.

Déligyümölcs

Ha két banánért három narancsot kapunk, két narancsért pedig négy citromot, hány citromot kapunk egy banánért?

lári — . . . .
. . . . . — begyedem
síró — . . . .
. . . . . — bingyom
kipeg — . . . .
. . . . . — bencsem

Ikerszavak

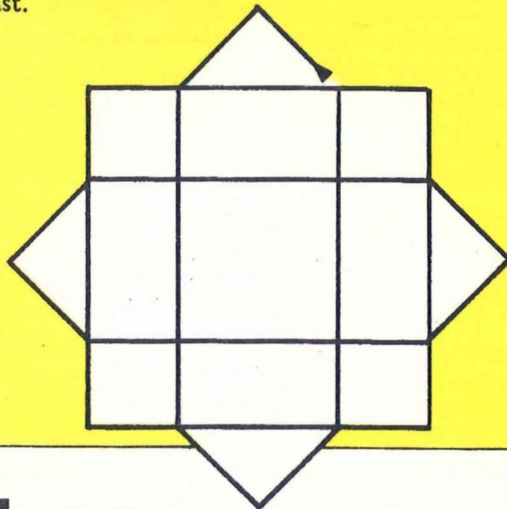
Pótoljátok a fenti szópárok hiányzó tagjait és olvassátok össze a kezdőbetűiket.

Számolj

A mamám most háromszor olyan idős, mint én vagyok. Tíz év múlva a mamám kétszer olyan idős lesz, mint én akkor leszek. Hány éves vagyok most?

Egy vonallal

Rajzoljátok körös-körül ezt az ábrát. A ceruzát nem szabad felemelni és a vonalak nem keresztezhetik egymást.

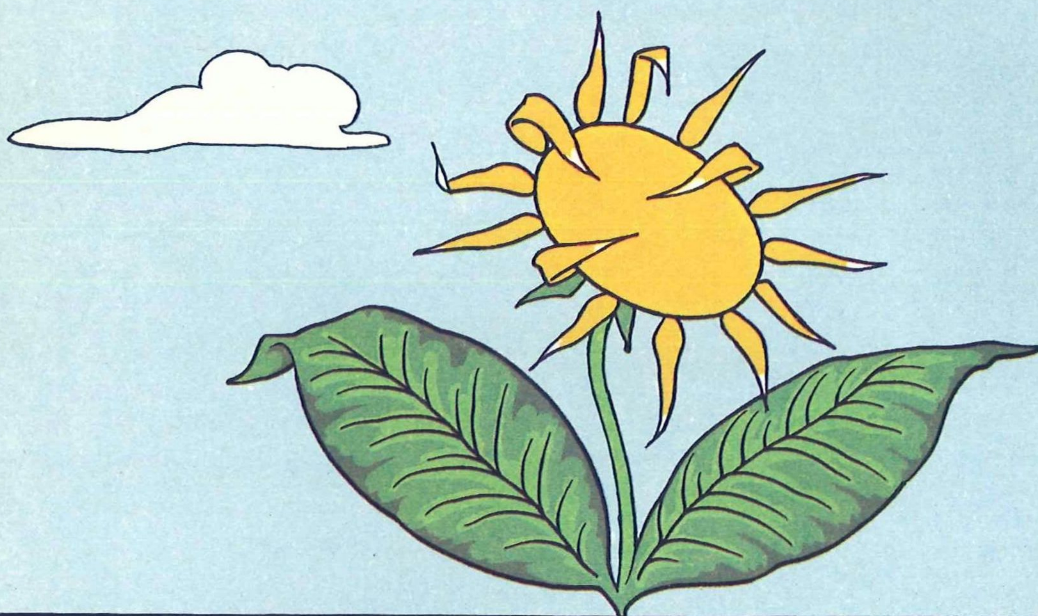

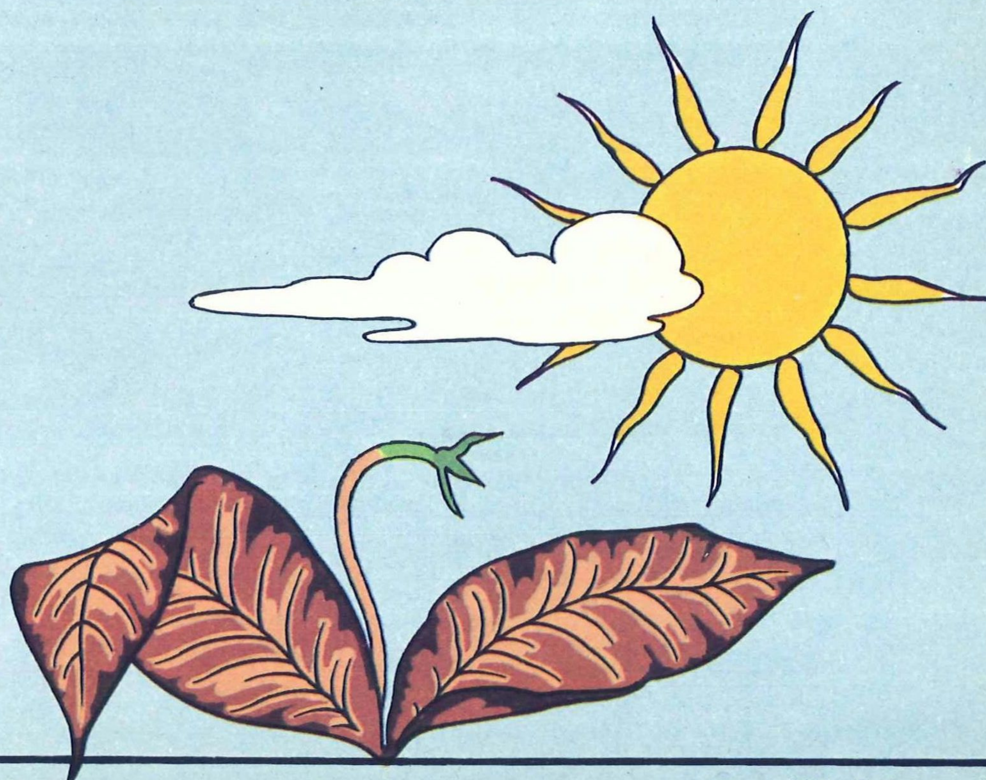
A megfejtéseket e hónap 26.-ig adjátok postára.

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXXIII. évf. 9. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor
Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502 Telefon: 660-162
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay utca 16. 1374 Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) Budapest V., József nádor tér 1., 1900 közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással, a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 55,— Ft, I. félévre 33,— Ft, II. félévre 22,— negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 84.0891. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
INDEX: 25.442
HU ISSN 0450-3287
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címoldal **Herpai Zoltán**, a hátsó címoldal **Békés Rozi** munkája.

Vida Győző munkája

Ára: 5,50 Ft
Radnóti Miklós
NOVEMBER
Megjött a fagy, sikolt a ház falán,
a holtak foga koccan. Hallani.
S zizegnek fönn a száraz, barna fán
vadmirtuszok kis ősz bozontjai.
Egy kuvik jóslatát hullatja rám;
félek? Nem is félek talán.